

Nieuwe kop voor Boerentoren met AXA referentie

In juni j.l. presenteerde Fernand Huts in "tweede zit" de verbouwing van de Antwerpse Boerentoren / KBC. Architect Daniel Libeskind (°1946) moest zijn huiswerk opnieuw maken aangezien hij niet geslaagd was in de eerste zit. Met een aantal schuine lijnen kreeg de kop van het gebouw een eerder AXA verzekeringen look. Reeds in november 2022 stelde ik dat Huts de verkeerde keuze maakte en dat er in Vlaanderen en Europa veel intelligentere architecten zijn die deze ontwerp opdracht tot een beter eindresultaat konden brengen. Huts die steeds boft met zijn collectie kunst uit Vlaanderen kiest voor een Amerikaanse architect met Joodse roots. Vermoedelijk heeft Libeskind een perfect sluitend contract met niet te ontkomen clausules zo dat de opdrachtgever niet van architect kan veranderen.

Na de aankoop van de Boerentoren consulteerden Fernand Huts en zijn equipe verschillende architectenbureaus in binnen en buitenland. Sommigen maakte een ontwerp voor de renovatie tot een cultuurtempel. In de media sprak men reeds van de "Huts-Tower"!

Op 22 oktober 2022 viel figuurlijk een V-bom op Antwerpen. De havenbaron Fernand Huts van KatoenNatie openbaarde zijn project voor de ex KBC toren, een ontwerp van de Amerikaanse architect Daniel Libeskind. Op Wikipedia staat "Daniel Libeskind is een Pools-Joodse architect, die in 1965 genaturaliseerd werd tot Amerikaans staatsburger. Hij is de zoon van Holocaust-overlevenden". De vraag blijft wie de naam van Libeskind heeft ingefluisterd. Waarom Huts, die zo trots is op wat Vlaanderen heeft voortgebracht, beroep wilde doen op een architect uit New-York?

Libeskind is misschien een star- maar geen toparchitect. Bekijk even de lijst van de personen die de Pritzkerprijs hebben gekregen, zowat de Nobelprijs voor Architectuur. Geen Libeskind te bespeuren. Hij is een architect van de oude garde die enkel zijn slag kan thuishalen met opzichtigheid. Iemand die zich steeds presenteert als architect van het World Trade Center in New York, terwijl hij slechts het masterplan na veel lobbywerk kon maken, is niet kies. Hij is iemand die jaren met het label "deconstructivisme" opdrachtgevers wist in te pakken om vervolgens visueel spektakel op te voeren met mooi gemaakte beelden.

Het voorstel van Libeskind werd terecht zwaar bekritiseerd. Alle Vlaamse Bouwmeesters hebben zich in een column in De Standaard van 30 november 2023 openlijk uitgesproken tegen het voorstel Libeskind: "Alle Bouwmeesters vragen: mismeeester de Boertentoren niet". Het werd duidelijk dat Huts geen vergunning zou krijgen voor dit project. In de Nederlandse taal bestaat een mooi woord "mismeeesteren". Dit is wat Libeskind deed met de KBC toren.

In november 2022 schreef ik en *Open Brief* aan de Heer Huts die nog steeds op mijn website staat. Op dit schrijven (ook verzonden met de post!) kreeg ik geen reactie. "Mijnheer Huts, velen hebben zich de laatste jaren ingezet voor een volwaardige architectuurcultuur in Vlaanderen. Onze architecten kregen een internationale waardering. Het VAI en veel anderen stimuleren dit proces en wij moeten nu vaststellen dat U de scene in Vlaanderen compleet negeert. Voor uw project zijn waardevolle voorstellen geformuleerd die ver afstaan van een exhibitionistische benadering "

Voorstel Oktober 2022 © Daniel Libeskind & Phoebus Foundation
Kritiek van Gal op het project © Knack 20 november 2022

Juni 2025 -tweede project

In juni werd het tweede project gepresenteerd. Huts bleef bij Libeskind die zowel door de opdrachtgever als door de publieke opinie werd teruggefloten. In plaats van hem terug te sturen naar New York met een forse vergoeding voor het opzichtig en ridicuul ontwerp, bleef Huts bij zijn keuze. Er zijn in Europa veel intelligentere architecten dan de achterhaalde ontwerper.

Tweede voorstel Verbouwing Boerentoren Antwerpen © Daniel Libeskind & Phoebus Foundation

Voor velen was de vraag hoe de nieuwe beëindiging van te toren eruit zou zien. In 2022 was het een banale glazen doos, zonder verhouding. Met een aantal schuine lijnen kreeg de kop van het gebouw een eerder AXA look. De nieuwe kop doet denken aan de logo van de AXA verzekeringen dan de erfenis van de Vlaamse KBC bank. Met vrijblijvende schuine gevelopdeling in de top wil Libeskind dynamiek suggereren. Natuurlijk onzin: het zijn formele lijntjes zonder betekenis. Wat ik reeds in 2022 duidelijk formuleerde is dat het een verkeerde architectenkeuze was, een persoon met een ambitie om spektakel te produceren.

Mijnheer Huts consulteer eens het woordenboek Van Dale en de betekenis van "ambitie". Daar staat te lezen : 'eierzucht, begeerte om iets te verwerven, ...', dit is het vervullen van een persoonlijke, individuele wens. Dat U grote ambitie had in uw leven is geweten, U bouwde KatoenNatie uit tot een wereldspeler. U bent eigenaar van deze Boerentoren maar niet van de skyline van Antwerpen. Er valt beter te bedenken dan deze Amerikaanse arrogantie met Dubai allures.

Droom en Daad

Dat Huts een blijvende footprint wil achterlaten in Antwerpen is glashelder. Maar zit achter de gehele operatie een strategie om zijn vermogen via een cultureel project te rentabiliseren? In de NRC krant verscheen van 12/13 juli 2025 verscheen een zeer uitvoerig artikel met de titel "Hoe het grote geld Rotterdam verandert – Het vastgoedimperium van de *Stichting Droom en Daad* dijt steeds verder uit". Goede journalistiek, een verhelend artikel van vijf pagina's. Lucette ter Borg en Sandra Smets analyseren haarfijn hoe het particuliere vermogensfonds *Droom en Daad* te werk gaat, hoe een stichting met de centen van de Rotterdamse familie Van der Vorm vanuit Monaco een steeds grotere impact heeft in de culturele sector. De grote zet was om de ex-Rijksmuseumdirecteur Wim Pijbes aan het stuur te zetten om patrimonium goedkoop te kopen en vervolgens met een cultureel sausje in de markt te zetten als culturele hotspots. Het grootste project van *Droom en Daad* in Rotterdam is de verbouwing van de Felix-II loods tot "*Fenix Kunstmuseum voor Migratie*". Dit industriepand werd in 2020 gekocht voor 0 euro. Afkoop van de eeuwigdurende erfpacht is 5.269.590 euro.

Voor de verbouwing van de Felix-II loods werd beroep gedaan op MAD architecten die een eycatcher bedachten bovenop het dak. Een trapconstructie "Tornado" met een dubbele helix, een spiraalbeweging naar het dak met een uitkijk platform. Het roept het beeld op van een overdekte glijbaan van een binnenzwembad (dixit Nina Dillen in De Tijd).

Dit spiegelende materiaal om de bezoeker aan te zetten tot zelfreflectie is erg betwistbaar. Men kan zich de vraag stellen of dit iets te maken heeft met het thema migratie of het louter een vorm is die perfect pas in beeld communicatie? Een ufo achtige toevoeging past perfect in de huidige trend naar opzichtigheid, visueel spektakel waarvoor de architect wordt ingezet. Na het spiegelgebouw van het Boijmans depot is Rotterdam een nieuwe spiegelent waar bezoekers zichzelf kunnen fotograferen wat iets anders is dan zelfreflectie. Hopelijk hebben de bezoekers meer aandacht voor de inhoud van het museum.

Voor de intelligente en uiterst gewiekste zakenman Huts moet dit verhaal reeds jaren de onderstroom zijn geweest om intens te investeren in het groot Boerentoren project. Het is niet een terugkeer naar de oorspronkelijke functie van een woontoren, het moest een project worden waar hij het volledige scenario in handen blijft houden. Huts en zijn vrouw zijn reeds jaren verwoede verzamelaars van oud textiel, van schilderkunst uit Vlaanderen tot hedendaagse kunst. Hun verzameling is ondergebracht in de Phoebus Foundation, met Angelsaksisch rechtsstatuut en met een filantropische doelstelling. Deze formule zal ongetwijfeld financiële voordelen opleveren: zo kan men gelden afkomstig van commerciële activiteiten via deze weg naar een culturele stichting kanaliseren. Het wordt dus een zaak van puur investeren in kunst en patrimonium.

***Fenix Museum Rotterdam
trapconstructie "Tornado"
© Fenix Museum Rotterdam***

Zoals in Rotterdam is men in Antwerpen zijn velen tevreden met dit privé initiatief. Het wordt ongetwijfeld een toeristische hotspot. Gelijktijdig zoekt het groot kapitaal in naam van liefde voor "zijn" stad via culturele projecten hoe patrimonium in bezit te krijgen. Steden met veel patrimonium zijn blij dat men panden kan verkopen en dit vaak onder de marktprijs. Het belooft weinig goeds voor steden als Gent waar men veel gebouwen moet afstoten om de stadschulden te bedwingen. Het is steeds hetzelfde, wie moet verkopen zit steeds in de zwakste positie.

Marc Dubois, Architect HON FRIBA / Journalist VVJ / Juli 2025